

Tekst je preuzet iz javno dostupnog izdanja broj 30 časopisa Summit u izdanju British Mountaineering Council

4000

Ken Wilson objašnjava kako je sakupljanje 4000metarskih vrhova oživelo, uz skorašnju UIAA ratifikaciju koja nudi svežu interpretaciju klasičnog alpinizma

Šta zapravo čini vrh? Nezgodno pitanje, posebno u Alpima gde broj 4000metarskih vrhova veoma fluktuiru zavisno od primenjenog kriterijuma. Dugo vremena su sakupljači 4000 metarskih vrhova, alpski ekvivalent Munroista * (videti pojašnjenje na kraju teksta), radili na osnovu liste 61 vrha Karla Blodiga (Dumler) iz 1989. Ali ovo ima svojih slabosti, posebno prezastupljenu pokrivenost vrhova Monte Rose, dok su neki prilično prepoznatljivi pridruženi vrhovi u drugim velikim masivima bili preskočeni, npr. Breithorn, Grand Combin, Grandess Jorasses i čak Mont Blanc.

Dakle, kad je UIAA (Union Internationale des Associations d'Alpinisme – Međunarodna Unija Alpinističkih Asocijacija) odlučila da racionalizuje ovu listu 1994, njeni rezultati su bili napadnuti od strane 4000metarskih zavisnika. Na njihovo olakšanje, otkrili su da je većina anomalija uklonjena. Dva dodatna vrha su dodata na Grand Combinu, jedan na Lyskammu, četiri na Breithornu, četiri na Grandess Jorassesu i četiri na Mont Blancu. Takođe, oštri stenoviti šiljci na Diables Ridge (Đavolov greben) na Mont Blanc du Taculu su dobili status vrhova. Međutim, na ovaj način je Blodigova lista od 61 vrha povećana na 83, što je svakako načinilo osvajanje svih njih daleko većim zadatkom.

Predlozi vrhova

Neki od novih UIAA vrhova (npr. Pic Luigi Amedeo i Point Marguerite i Point Helene) su zapravo vraćeni iz zapečka pošto su nepravedno ispušteni prilikom pravljenja Blodigove liste. Ali podjednako, ne postoji razlog zašto bi se neko pridržavao ove veće liste. Minimalna visina grebena od 100 metara daje listu od 51 planine (primetne žrtve su Lenzspitze i Nordend). Sečenje bi bilo daleko veće da je visina grebena fiksirana na 200 metara – jedva 33 vrha (bez satelitskih vrhova Mont Blanca, Monte Rose i Nadelhorna, bez Bishorna, bez Dent du Geanta i – na veliko olakšanje mnogih – bez Aiguille Blanche-a).

Imperialne mere

Dodatni interesantni elemenat bi moglo biti dodavanje 'imperijalne orijentacije' koja uključuje osam vrhova viših od 13.000 stopa ali koji ne dostižu 4000 metara (prim. prev. imperijalan se odnosi na Britanski sistem mera iz doba imperijalizma koji se u Velikoj Britaniji održao i do danas gde 1 stopa = 0.3048 metara). To su Piz Lupo (koji je često povezan sa Piz Palü čini lepu ekspediciju), Fletschhorn (koji značajno ulepšava put na Lagginhorn), Mont Mallet (pridodat Rochefort grebenu), Meije (jedan od najlepših alpskih uspona), Gletschorhorn (krunska tačka Lauterbrunner Wall), Schalihorn (između Weisshorna i Zinalrothorna), Eiger (naružen fiksno uzadima na Mittelgi-ju ali i dalje interesantan u traverzi ka Mönchu), kao i elegantna i retko posećena (osim od strane Italijana) Grivola.

Sakupiti ih

Do sada nije postojala kontinentalna verzija Munroist liste uspešnih 4000metarskih sakupljača, ali bez sumnje neko će u jednom trenutku pokušati da je napravi. Trenutno je većina planinara zadovoljna da doda neki vrh na svoju 4000 listu kako i kad okolnosti dozvole

i pri tome ne dozvoljavaju da sakupljanje 4000metarskih vrhova utiče na druge alpske aktivnosti. Ali, kao i sa Munroima, nema sumnje da institucija liste kreira gotovo zaraznu želju. Znam mnoge dobre penjače koji diskretno štikliraju vrh za vrhom, i bez sumnje se dobro zabavljaju pri tome. Ukoliko neko nije pažljiv, ovo zaista može postati sterilan zadatak, posebno ukoliko se upadne u velike grupe koje prave uobičajene uspone, srećom postoje razni načini varijacije uspona kako bismo ih načinili interesantnim i izbegli gužve. Ski uspon, zimski uspon, varijanta najpopularnijeg ili čak dobro ocenjenog solo uspona – svi nude načine pretvaranja inače rutinskog uspona daleko interesantnijim.

Čak i veoma popularan vrh poput Matterhorna može biti popet na način da se smanji gužva. U najnovijem izdanju alpskih 4000m vrhova (u originalu The Alpine 4000m Peaks) Richard Goedke predlaže da (po lepom vremenu) sposoban tim može početi iz Hörnli Hut nakon jutarnjeg odmora kad svane (daleko iza turističke gužve) i solo da popne Mosley Slab. Kod ove tačke verovatno bi sreli najbrže naveze (vođene od strane vodiča) u silazu ali sa obazrivim prolaznim vremenom (uz dobru pauzu za doručak) bilo bi moguće preći većinu naveza koje silaze između Solvay skloništa i fiksnih užadi (moguće je sresti neku gužvu kod njih). Do vremena kad počne silazak, gužva na planini bi trebalo već da utihne.

Dva penjača koje znam su popela planinu po divljem nevremenu sa nanosima snega na pojedinim mestima i usred oblaka. Imali su vrh samo za sebe i uživali su u neverovatnom iskustvu nasuprot rutinskih uspona po Škotskoj zimi na koje su navikli, iako doduše znatno duže. Bili su nagrađeni na vrhu kad je vetar razneo oblake otkrivajući predivan pogled. Vratili su se sa velikim poštovanjem za Hörnli greben i one koju su ga popeli 1865. godine prilikom prvog izlaska na Matterhorn.

Najteži novi vrhovi

Novi UIAA vrhovi će naterati penjače da razmotre prelepi Diable Ridge (franc. Arete du Diable, srp. Đavolov greben) Mont Blanc du Tacula. Ovo je zaista lepo penjanje u steni sa brojnim veoma zahtevnim sekcijama penjanja do težine IV+ i dva mesta V. Ovo zvuči razumno dok se ne setimo visine koja čini samo penjanje daleko zahtevnijim, dodatno otežano kad se penje u cipelama i sa rancem (iako danas mnogi alpinisti nose i penjačice). Nažalost, Arman Charletov prelep rastežaj težine 5a (prim. prev. ocena po francuskoj skali, ekvivalent po UIAA skali V-) slobodnog penjanja na Isolee igli (ranije penjanj bez klinova) sada ima fiksna osiguranja. Sa klinovima ili bez, ovo je i dalje poprište velike epizode Alpske istorije. Njena težina je smanjena utoliko, naspram prvog dela traverze, što se rančevi mogu ostaviti na početku i pokupiti nakon penjanja. Rančeve je takođe moguće skinuti sa finalne težine V grebena na Point Carmen što je dobro znati. Isto ne može biti rečeno za veliki diedar na Point Mediane što je ocena V ukoliko se penje direktno, iako je ovde moguće napraviti IV ili IV+ uz varijacije.

Desno od Đavolovog grebena, na drugom kraju Couloir du Diable (srp. Đavolovog kuloara) je malo znan Pilier du Diable (srp. Đavoli šiljak) koji je Goedke identifikovao kao vrh koji je izdvojen u najmanju ruku kao nekoliko drugih UIAA promovisanih vrhova (to je jedan od sedam dodatnih vrhova koje predlaže – svi koji ispunjavaju novi kriterijum). Prednja strana udaljenog Šiljka (lepa TD smer u steni *) je prvi put popeta 1963 od strane italijanskog kvarteta Enrico Cavalieri, Pier-Giorgio Ravioni, i Eugenio i Gian-Luigi Vaccari. Goedeke predlaže lakši i brži put za dostizanje vrha i to penjanje kuloara (često zahtevno) i miks terena iza Šiljka kako bi se došlo do grebena i onda ponovo 40 metara penjanja do vrha. Finiš bi onda bio uz stenu iznad kako bi se povezao sa poslednjom sekcijom Boccalatte stebra. Kome se ne sviđaju kuloar i teško penjanje u svojoj steni, šiljak je moguće dostići putem abzajla i ponovnog penjanja finalnih rastežaja (IV i IV+) Boccalatte-a.

Jedini živi penjači koji su prvi popeli alpski 4000 metarski vrh

Ukoliko Pilier du Diable postane prihvaćen 4000 metarski vrh biće nekoliko novih faktora za razmatranje. Da li će ugroziti Aiguille Blanche (srp. Bela igla) kao najteži 4000metarski vrh za penjanje. Da li će Cavalieri, Ravaioni i braća Vaccari biti prepoznati kao jedini živi penjači koji su načinili prvi uspon na ovaj alpski 4000metarski vrh, zauzimajući svoja mesta uz Balmata, Paccarda, Tyndalla, Whympera, Stephen, Croza i ostalih u veoma ekskluzivnom Klubu?

Traverza Grandes Jorasses

Gotovo podjednako čuvena poput Đavolovog grebena je kompletna traverza Grandes Jorasses-a bilo uz početak ili završnicu duž Rochefort grebena (i skupljanje četiri nova UIAA vrha). Ovo je bio jedan od najvećih projekata Geoffrey Winthrop Younga (učinjen 1911 uz H.O. Jonesa i Joseph Knubela) i onaj koji je pobedio moćni Ryan/Lochmatter trio. Ukoliko bi neko dodao na traverzu istok-zapad, i pristup uz Hironnelles (fran. lastin) greben, te scene iz čuvenog rastežaja težine V Adolphe Reya (1927), onda bi traverza bila od još većeg interesa. Tehnički zahtevna traverza istok-zapad bi uključila rani jutranji uspon uz hladno i neprijateljsko severozapadno krilo Point Younga – ozbiljno penjanje u steni težine IV, često zaleđene, što je opisano sa značajnim poštovanjem onih koji su je prošli.

Još umerenih poslova za prostodušne

Srećom, ne uključuju svi novi vrhovi ove ekskurzije visokog standarda. Svi vrhovi Grandes Jorasses-a mogu biti dostignuti penjanjem sa manje zahtevnog Rocher du Reposoir-a. Četiri nova vrha Breithorna mogu biti dostignuti sa ruta umerene težine. Uključivanje Zapadnog Lyskamma kao vrha otvara mogućnost posebnog uspona za one koji nisu uradili kompletnu traverzu. Penjanje od Quintino Sela doma ka jugu ne samo da uključuje pristup iz Italije preko nemačkog govornog područja (paradoksalno nazvane na francuskom) Gressoney la Trinite-a, nego pruža i prelep uspon duž dugog i sve strmijeg zapadno-severozapadnog grebena sa Felikjocha (nem. joch znači prevoj ili sedlo). Takav pristup bi (za Britanske penjače) začinio uspon na deseti najviši vrh u Alpima.

Zapadni Lyskamm može takođe biti popet sa švajcarske strane bilo pristupom preko Felikjocha i preko Zwillinge glečera punog pukotina ili, logičnije, penjanjem severozapadnog stebra i onda silaskom preko zapadno-severozapadnog grebena. Ova Lyskamm verzija Brenve je prvi put popeta nemirnog jutra 1902 od strane gospođe Rhone Roberts Thomson (iz Bournemoutha) sa vodičima Christianom Klückerom i Christianom Zippertom. Klückerova vodička beležnica je zabeležila da je Rhona Roberts Thomson, još jedna enigmatična žena koja se pojavljuje u alpinističkoj istoriji, nastavila sa traverzom Matterhorna tokom sjajne alpske sezone 1902.

U svom vodiču Richard Goedeke je predložio sedam dodatnih vrhova za koje smatra da bi trebalo da budu uključeni ukoliko se UIAA kriterijum uzme objektivno (iako i UIAA lista ima subjektive poglede). Uz dodatak Pilier du Diable, Goedeke pominje stenovite tornjeve, najmanje prepoznatljive kao oni na Taculu, i to na Lauteraarhornu, Rimpfischhornu i Wiesshornu. Svi ovi mogu biti traverzirani konvencionalnim planinskim usponima malo težim rutama. Međutim, Lauteraarhorn tornjevi sugerišu lepu direktnu stenovitu smer uz ivicu istočne stene. Na isti način Grand Gendarme (srp. Veliki žandarm, istaknuta stena u grebenu) na severnom grebenu Weissorna se može pristupiti i sići sa njega atraktivnim Younggratom (prim. prev nem. grat znači greben i često je u upotrebi u svim alpskim predelima nemačkog govornog područja kao deo naziva grebena) sa gostoljubivom Cabanne d'Ar Pitetta iznad Zinala (prim. prev. misli se na Zinalrothorn). Ova dva primera daju veoma jasnu ilustraciju efekta revitalizacije pitanja novih vrhova. Goedeke takođe privlači pažnju na Il Naso (ita. nos) Lyskamma (prepoznatljiv snežni vrh) koji bi lako mogao biti popet prilikom uspona na Istočni Lyskamm. On takođe predlaže Pic Eccles na Južnoj steni Mont Blanca. Ona takođe može biti

popeta uz neznatne poteškoće iz Eccle Hut (srp. doma) i to moguće pre uspona na Mont Brouillard ili Aiguile Blanche ili pak tokom penjanja Innominata grebena. Goedekeova finalna preporuka je da Pointe Seymour King (uobičajeno penjanji vrh Aiguile Blanche) takođe treba da ima status vrha zajedno sa nešto višim (i često zaobilaznim) Pointe Güssfeldt.

Sve ove promene će zasigurno revitalizovati pažnju na jedan od velikih klasičnih izazova. Kako penjači sve više idu na sportsko penjanje i dry-tooling, veoma je lako zaboraviti da vožnja kolima ili put autobusom odnosno vozom mogu dovesti do najlepših, najvažnijih i najizazovnijih planina na svetu. One mogu biti popete na način koji volimo, ali i najumereniji uspon može biti avantura za sebe. Dodajte inspirativan pristup, sjajne domove na neverovatnim mestima i obližnje baze u dolinama po Švajcarskoj, Francuskoj i Italiji i imate formulu za nadahnuto i nezaboravno penjanje ... daleko od kopčanja na prenatrpanom penjalištu ... zdrav stres i slobodno vežbanje, bez sumnje, ali daleko od 'staze prosvetećenosti'. Ipak, kao što neko reče ... 'pa Ken, sve u svemu bez napora nema rezultata'.

* Munroist. Munro je svaka Škotska planina visine preko 3.000 stopa (914.4 metara). Dobile su naziv po Ser Hugh Munro-u (1856-1919) koji je načinio prvi pokušaj da napravi sveobuhvatan katalog takvih planina, takozvane Munroove tabele iz 1891. godine. Neki planinari penju Munro sa ciljem penjanja svakog od njih, praksa zvana Munro – sakupljanje (engl. bagging). Kad ih sve popne, planinar dobija titulu zvanja Munroist. Munro sakupljanje je najpoznatiji vid sakupljanja vrhova. Scottish Mountaneering Club (SMC) Škotski planinarski klub vodi detaljnu listu svih Munroista od kad je praksa nastala a kojih je 2007. godine bilo preko 4.000

* TD. Prepoznatljivih klasifikacija za duge alpske rute potekla iz Francuske koja u jednoj oznaci sažima ukupnu težinu kroz četiri kriterijuma: dužina, težina penjanja, izloženost riziku i zahtevnost (npr. koliko je teško ili uopšte moguće povlačenje). Sažete ocene glase:

- **F:** *facile* (lako)
- **PD:** *peu difficile* (poteško)
- **AD:** *assez difficile* (prilično teško)
- **D:** *difficile* (teško)
- **TD:** *très difficile* (veoma teško)
- **ED1/2/3/4:** *extrêmement difficile* (ekstremno teško)
- **ABO:** *Abominablement difficile* (Abominable) (ekstremno teško i opasno)

Prevod
Bojan Šćekić